

Zonder dat hij dit van plan was, schreef de filosoof dr. Ad Verbrugge een boek over de liefde. "het is me overkomen", zo schrijft hij in zijn voorwoord¹. Hij nam een afslag. Het eerste deel van zijn boek *Staat van Verwarring* kreeg als titel "Het offer van liefde". Het offer van liefde gaat over de meest elementaire gemeenschap, de gemeenschap tussen man en vrouw.

Door Julia Veldkamp

Duurzame Liefde

Ik "leef" van de ontbinding van de gemeenschap tussen man en vrouw. Ik ben echtscheidingsadvocate (www.duurzaamscheiden.nl). Ik sta ook aan de wieg van het vormen van deze gemeenschap (www.duurzaamhuwelijk.nl).

In de Groene Bocht ben ik te midden van duurzame bedrijven als The New Motion, Cool Endeavour, Original Beans etc. een vreemde eend in de bijt. Wat heeft een echtscheiding met duurzaamheid uit te staan?

Alles en niks. Niks, omdat ik weet dat een echtscheiding de heftigste krachten in mensen losmaakt, de destructieve krachten. Alles, omdat ik ook weet, dat een echtscheiding een ommekeer kan zijn en kan leiden tot (her-)bezinning op de liefde, op mezelf.

Ik denk dat het bouwen aan "een betere wereld" begint bij de gemeenschap tussen man en vrouw. Ad Verbrugge schrijft er in zijn boek fascinerend over. Hij legt dat verband. Hij ziet dat het in de kern om deze gemeenschap gaat. Als die gemeenschap rammelt, als daar verdeeldheid is, dan is het lastig bouwen aan de grotere gemeenschap.

Ik heb in de loop der jaren gezien dat de problemen in een scheiding niet beginnen bij de scheiding. Ik heb gezien dat de problemen vaak al beginnen bij het huwe-

lijk, hoe cru dat ook klinkt. Dan doel ik onder meer op de huwelijkse voorwaarden, die bij een scheiding tot vreselijke discussies leiden, omdat ze niet duidelijk zijn. Ik zie iedere keer weer dat er weerzin is om het bij een huwelijk over die voorwaarden te hebben. Worden de fundamentele vragen: hoe zien ze het huwelijk, hoe verhouden ze zich financieel tot elkaar gesteld? Een valse start? Kennelijk zien mensen het huwelijk niet als een contract. De filosoof Hegel zou de echtgenoten hierin gelijk geven. Hij zag het huwelijk evenmin als een contract.

Hegel ziet het huwelijk als een heilig instituut. Hij ziet het niet slechts als een romantisch avontuur. De romantiek is, wat hem betreft, een te wankel basis. Wordt het huwelijk anno 2013 als een heilig instituut gezien? Ik vraag het me af. Wat is het fundament van het huwelijk? Ik vind het ook moeilijk. Ik ben 7 jaar geleden gescheiden. Ik wist eerlijk gezegd al bij het huwelijk dat we het niet echt aangingen, dat we de pijnpunten uit de weg gingen. Dat was niet duurzaam.

Ik heb het gevoel dat het fundament met duurzame liefde heeft uit te staan.

Duurzame liefde loopt dwars door scheiding en huwelijk heen. Duurzame liefde is heilig. Niet in de zin van zedig, maar wel in de zin van eerbied voor het mysterie

van de liefde. Duurzame liefde gaat over intimiteit. Mijn Zenleraar Nico Tydeman omschrijft intimiteit mooi²: "de bereidheid op te vangen, veerkrachtig te antwoorden en zichzelf te laten vallen in het onbekende". Dat strookt met "het offer". Zoals Verbrugge in zijn boek al aangeeft is een offer niet alleen iets dat je opoffert, maar is het ook een geschenk, een aanbod (in het Engels "I offer this to you"). Duurzame liefde gaat dus in de kern om mijn verhouding tot de liefde, de verhouding tot mezelf, tot het mysterie. Het gaat over mijn kracht en bereidheid om op te vangen en me te laten vallen. Duurzame liefde, ik vind het een wonderlijke paradox. Immers de liefde is duurzaam, juist door los te laten, door de duurzaamheid ervan los te laten. "Vasthouden betekent de existentie tot een leven van geweld maken" zo schrijft Nico Tydeman³. "Geven", zo schrijft hij⁴, "is de kwaliteit van existentie". Dan heeft hij het niet over "een jezelf wegcijferen" maar over een "jezelf geven ter wille van de vrijheid".

1. Ad Verbrugge: *Staat van Verwarring, Het offer van liefde*, pagina 9.2 Nico Tydeman: *Dansen in het duister*, pagina 146.

2. Nico Tydeman: *Dansen in het duister*, pagina 146.

3. Nico Tydeman: *Zitten, de praktijk van Zen*, pagina 76.

4. Nico Tydeman: *Zitten, de praktijk van Zen*, pagina 77.

